

بعضی از بیماری‌های واگیر و ویژگی‌های آنها

نام بیماری	عامل مولد	حکمرکنی انتشار	محل آسیب‌پذیری در بدن	دوره نهفتگی بیماری	فصل خطرناک	علائم بیماری	راه‌دهد ایمنه	میزان خطر	مصربیت
آبله مرغان	دوروس	ترشحات بینی و دهان، تماس با شیای آلوده	دستگاه گردش خون و پوست	معمولاً ۱۴ روز	زمستان و بهار، به‌ویژه در دوران کودکی	تب ملائم، ضعف، ظهور دانه‌های در روی پوست	جلوگیری ز خارش و عفونی شدن دانه‌ها	معمولاً کم	د نمی‌سب ز بهبودی، پیشگیری ندرد
آفتل‌آز	دوروس	ترشحات بینی، تماس با شیای آلوده به دوروس	دستگاه تنفس	۲ تا ۱۱ روز	زمستان و بهار، ولی در هر فصلی ممکن است انتشار یابد	تب ناگهانی، ضعف، درد در مفاصل	سرخ‌سخت، مایعات تقویت کننده	کم‌خطر، مگر در مورد استثنایی	حتملاً موقت پس ز بهبودی
دورون	دوروس	آب دهان و بینی	غده بزقی بناگوشی	معمولاً ۱۷ تا ۲۵ روز	زمستان و بهار	تب، تورم و درد غده بناگوشی	درمان موضعی، استفاده ز آگاما گلبرگین و سرم بزقی جلوگیری ز مورد خطرناک	کم‌خطر، مگر در مورد استثنایی	د نمی‌سب ز بهبودی، غیرفعال به وسیله گاما گلبرگین
برونشیت	باکتری‌های مختلف ز جمله سترپتوکوک	ترشحات بینی و آب دهان	نازرها و شنش‌ها	مختلف	زمستان و بهار	سرفه، لرز، تب، درد ماهیچه‌ها به‌خصوص در ناحیه پشت	سرخ‌سخت کامل، د روهای آنتی‌بیوتیک	کم‌خطر، مگر در مورد استثنایی	حتملاً هیچ
پار تیفوئید (شبه‌حمیه)	چند نوع باکتری	غذ و آب آلوده، مگس، مدفوع فرد مبتلا	روده، جریان خون	۱۰ تا ۱۰ روز	تابستان	تب، سها، بزرگ شدن طحال	د روهای آنتی‌بیوتیک	معمولاً کشنده نیست	د نمی‌سب ز بهبودی، مصربیت فعال به مدت ۲ سال
تب مالت	باکتری	تماس مستقیم با دها شیرآلوده	جریان خون و سایر اندام‌ها	۵ تا ۲۱ روز	همه فصول	تب، عرق، درد مفاصل	د روهای سولفا و آنتی‌بیوتیک	کم‌خطر است اما گاهی مزمن می‌شود	حتملاً هیچ
تیفوس	ریکسیا	ششش	جریان خون و پوست	۶ تا ۱۵ روز	زمستان	تب، لرز، درد عمومی ند سها، ظهور دانه‌های پوستی	د روهای آنتی‌بیوتیک	در کودکان کم‌خطر است مادر بزرگسالان، ۶۰ درصد خطر مرگ دررد	د نمی‌سب ز بهبودی، و کسب بری حصول مصربیت فعال
حمیه	باکتری (ز نوع باسل)	آب، غذا، مدفوع بیمار، شیای آلوده	روده بزرگ، جریان خون	معمولاً ۷ تا ۱۴ روز	تابستان	تب زیاد و مدوم، درد شکم، سهال خونی، ظهور لکه‌های قرمز در سطح شکم	د روهای آنتی‌بیوتیک	در صورت ممانجه کم‌خطر	د نمی‌سب ز بهبودی، و کسب بری حصول مصربیت فعال

نام بیماری	عامل مولد	چگونگی انتشار	محل آسیب بدن در بدن	دوره نهفتگی بیماری	فصل خطرناک	علامت بیماری	راه معالجه	میزان خطر	مصونیت
سرکهک	ویروس	ترسحات بینی، تماس با شیء آلوده	پوست، دستگاه تنفس	۱۰ تا ۱۵ روز	بهار	تب، سرفه، چشمهای متورم و قرمز، ظهور دانه‌هایی که ز صورت شروع می‌شود در تمام پوست منتشر می‌شود	سترحت، مرطوب نگه داشتن چشمها	کمتر از یک درصد خطر مرگ در مکر در مورد شدید	دومی پس از بهبودی، مصونیت غیرفعال به وسیله سرم
سل	باکتری	ترسحات دهان و بینی، خلط سینه	ششها	مختلف	همه فصول	سرفه، کم تنهایی و لاغری، تب، مختصر، درد سینه، وجود خون در خلط سینه	در ریه‌های آنتی‌بیوتیک	در صورت شروع فوری معالجه کم‌خطر	حتماً لاهیج
سیاهسرفه	باکتری	آب دهان و بینی، تماس با شیء آلوده	دستگاه تنفس	۷ تا ۱۰ روز	پاییز و زمستان	سرفه‌های متوالی همراه با صدای مخصوص (سوت) به مدت یک تا دو ماه متفرغ	در ریه‌های سولفا و آنتی‌بیوتیک	در شیخو رن خطرناک، در کودکان کم‌خطر	دومی پس از بهبودی، و کسین بری ایجاد مصونیت فعال
فلج طفل (پولیو)	ویروس	ترسحات بینی و حلق و مدفوع ناقلین ویروس	نخاع نخاعی و عصب	معمولاً ۱۰ روز	تابستان	سر درد، سستی ماهیچه‌های گردن و پشت، فلج عضلات در بعضی از موارد شدید	معالجه خاصی ندارد	۱ تا ۴ درصد کشنده	معمولاً دومی پس از بهبودی ۳ تا ۴ هفته با گاماگلوبولین، و کسین ۹۰ درصد مؤثر است و مصونیت دائمی می‌دهد
قارچ لای نگستان	قارچ‌های مختلف	تماس با زمین و شیء آلوده، حمام‌ها و استخرهای شنا	پا، به‌ویژه لای نگستان	نا معلوم	تابستان	ترک خوردگی پوست، خارش شدید در همان محل	خشک نگه داشتن پا استفاده از روغن کشتاده قارچ بعضی مرتب چوب و کفش	کم‌خطر	ندارد
کزک	باکتری	زخم در پوست	زخم‌ها	۴ تا ۲۱ روز	تمام فصول	سخت شدن ماهیچه‌ها که به تدریج سر تا سر بدن را فرا می‌گیرد - فلج	پادزهر کزک	به شدت کشنده است	سالیان در ز پس از بهبودی، و کسین ۷۵ تا ۷۸ سال مصونیت می‌دهد

نام بیماری	عامل مولد	جگروگی انتشار	محل آسیب پذیر در بدن	دوره نهفتگی بیماری	فصل خطرناک	علائم بیماری	راه معالجه	میزان خطر	مصونیت
لارایت	زورسهای مولد سرمای خودگی باکتری‌های مختلف مخموماً ستریزوکوها	ترمیمات پینی، حالات سخت سرماخوردگی	حجیره و قسمت بالای ناهی	مختلف و وابسته به نوع عامل	زمستان و بهار	سرفه خشک، گلویتورم و دردناک	سترحت، دند بچور	کم، به جز در مو رد سنتیالی	ندرد
مالاریا	نوعی تک‌سلولی زگروه آغازان	گریدگی پینه آنوفل ماده	دستگاه گردش خون، به‌دوره گلبولهای سرخ	معمولاً کم روز	بهار، تابستان و پاییز	تب و لرز، به هم عرق که به‌طور مرتب، هر روز یک روز و یا دو روز در میان دیده می‌شود	کیتین و پیتاکتین	کم، مگر نوعی که هر روز تب عارض می‌کند	حتماً لا مصرف موقت در بر بر نوعی که به آن مبتلا شده اند
مخفاک	باکتری (ز یوچ) ستریزوکوک	ترمیمات دهان و بینی	حلق	۲ تا ۵ روز	پاییز و زمستان	گل‌درد شدید، تب زیاد، لرز، تھویج، ظهور درد ناهلی در پوست ز روز دوم به بعد	آنتی‌بیوتیکها و سورفاکیداها	کم خطر	معمولاً د نمی پس ز بهبودی
مسمومیت غذایی بوتولسم	باکتری	قوطلهای کسروی که دقت لازم در بسته بندی آنها شده، غذاهای غیر سیدی که در معرض هو و گرد و خاک مانده باشند	دستگاه عصبی	۱۲ تا ۲۶ ساعت	همه فصول	خستگی، سرگیجه، ضعف ماهیچه‌ای، فلج	مقادیر زیاد باذره مربوطه	نسبتاً زیاد، احتمال مرگ تا ۶۵ درصد	ندرد
یرقان و گبر (هپاتیت)	مرووس	شناخته نشده، شاید آب، غذای با تماس مستقیم و یا خون شخص مبتلا	کبد و دستگاه جریان خون	طولانی و متغیر، معمولاً ۲۰ تا ۱۲۰ روز	همه فصول	زردی پوست، تب، استفراغ سردرد، درد کبد، قرمز شدن پوست دست و پا و حساس‌سوزش در آنها	سترحت، استراحت ز غذاهای چربی و سرشار ز پروتئین و تیدرت کربن	بندرت کشنده است، معمولاً چند ماه دوام درد	پس ز بهبودی هیچ، مصرف غیر فعال به وسیله گاماگلوبولین

منابع

1. Jons and Jons, Cambridge Coordinated Science: Biology, Cambridge University Press, 1993
 2. Michael Roberts, Biology Nelson Science, Tomas Nelson and Sons Ltd, 1995
 3. Daniel D. Chiras, Human Biology, West Publishing Company, 1997
 4. Sylvia S. Mader, Human Biology, MC Graw Hill, 2000
 5. Sylvia S. Mader, Essentials of Biology, MC Graw Hill, 2007
 6. Daniel D. Chiras, Human Biology, Jones and Bartlett Publishers, 2008
۷. زیست‌شناسی و بهداشت، سال اول آموزش متوسطه عمومی، علوم تجربی و ریاضی - علوم انسانی، وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۶۷.

فهرست

سخنی با دانش آموزان

۱	نگرش علمی و علوم زیستی	۱
۱۱	ساختار شیمیایی	۲
۱۸	تولید کنندگی	۳
۲۶	تغذیه	۴
۴۱	تولیدمثل و وراثت	۵
۵۴	بوم شناسی	۶
۸۴	سلامتی و بیماری	۷
۱۰۷	منابع	

Email

talif@talif.sch.ir